

Jordbruhytta i Salten, botaniske registreringer og vurdering av skjøtselsbehov

Notat J.B. Jordal AS 08.09.2014

Bakgrunn

Jordbruhytta (eller Jarbruhytta) ligger i posisjon Ø510355 N7424257 (UTM sone 33) (alternativt 66°56'9"N, 15°14'11"E), ved Russåga i Saltdal kommune, ca. 335 m o.h., og innenfor Gåsvatnan landskapsvernområde. Adkomsten er bl.a. etter sti opp fra Russånes. I området ligger en rekke grotter og elva Russåga kommer ut av ei grotte like nedenfor hytta. Hytta ble på 1920-tallet flyttet dit den står i dag fra et sted ved Kvitbergvatnet lengre oppe i Jarbrudalen og ble tatt i bruk av Statskog som skogshusvære. På 1950-tallet ble den brukt som seter for Stolpen gård lengre nede i dalen. Fra 1970-tallet ble den utleiehytte for Statskog. Driften av Jordbruhytta ble overtatt av Bodø og Omegns Turistforening (BOT) i 1999 etter ønske fra fjellsportgruppa i foreningen, som har spesiell interesse i de mange grottene i området. Hytta ble leid av Statskog frem til 2010 da Bodø og Omegn Turistforening kjøpte den, de er nåværende eier. Hytta er restaurert av Bodø og Omegn Bre-, Tinde- og Grottegruppe. I tillegg til hytta finnes en stall som ble restaurert i 2012 og inneholder vedbu og utedo. I forbindelse med dette ligger fortsatt et par materialstabler ved stallen. Midtre Nordland nasjonalparkstyre forvalter området som hytta ligger i.

Oppdraget

Oppdraget ble formulert slik i epost fra nasjonalparkforvalter Gunnar Rofstad 18.08.2014: ”Midtre Nordland nasjonalparkstyre ønsker en vurdering av biologisk mangfold-verdier på vollen rundt Jarbruhytta, ved Russåga i Saltdal (Gåsvatnan landskapsvernområde). Det er med tanke på om det her kan være noen verdier som bør skjøttes. Ellers ser de for seg at estetisk skjøtsel også er et alternativ.”

Metodikk

Jordbruhytta ble oppsøkt til fots av John Bjarne Jordal den 31.08.2014 om formiddagen, i godt vær. Det ble tatt artslister for karplanter og sopp. GPS-posisjoner med nøyaktighet <10m ble notert for alle interessante funn og for ytterkant av grasmarkslokaliteten. Det ble tatt foto i ulike vinkler. Vegetasjonen og arts mangfoldet er vurdert og beskrevet i forhold til Miljødirektoratets faktaark for viktige naturtyper. Med utgangspunkt i dette vurderes behovet for skjøtselstiltak i samsvar med oppdraget.

Resultater

Vegetasjon: Vegetasjonen på det åpne arealet er en mellomting mellom frisk fattigeng og frisk, middels kalkrik eng (få kalkindikatorer). Utenfor vollen er det blandingsskog furu/bjork med hovedsakelig dominans av lyng, stedvis også kalkindikerende planter som skavgras. Man må et stykke unna vollen for å se kraftig innslag av kalkkrevende planter. I overgangssonen mellom vollen og skogen utenfor er en del småbjork i nærrområdene, som tyder på en pågående gjengroingsprosess fra et tidligere større åpent område.

Artsmangfold: Nevneverdige karplanter som er merkeplanter på ugjødset kulturmarkseng: bakkesøte, fjellgulaks, fjellrapp, harerug, kjerteløyentrøst, småengkall og tirltunge. Bakkesøte er den mest spesielle av disse, men ble funnet bare ett sted nær stien, i utkanten av vollen. I kalkområdene i Nordland er denne imidlertid ganske vanlig, særlig i beita eng og hei. Av beitemarkssopp ble det bare funnet et par vidt utbredte rødspore-arter og en vokssopp-art (kritt vokssopp). Potensialet er imidlertid til stede for at det kan finnes flere beitemarkssopp-arter. Disse var vanskelige å registrere i 2014 etter en tørr sommer som forårsaket dårlig

fruktifisering. I kantene av vollen fantes mange vanlige mykorrhiza-sopper, dvs. sopper som har samliv med røttene på trær (furu, bjørk, selje).

Jordbruhytta og den nybygde stallen sett fra stien ved ankomst.

Til venstre det arealet som var slått ved besøket, til høyre vises ungbjørk som representerer gjengroing fra et tidligere større, åpent areal.

Småtrær som skjerner for utsikta ved ankomst til hytta, dette har trolig vært åpent areal tidligere.

Skjøtselsforslag

Som naturbeitemark eller slåttemark etter Miljødirektoratets håndbok 13 er lokaliteten vurdert til å få lokal verdi (C). Det er ønskelig med bevaring av de grasdominerte partiene, evt utvidelse av disse.

Begrunnelse: For det første kan lokaliteten inneholde beitemarkssopp-arter som ikke er registrert. Med tiden vil både plante- og sopp-arter tilhørende grasmarker vandre inn og øke mangfoldet. De få bakkesøtene kan f.eks. bli til mange. Historisk sett er dette en lokalitet med en relativt lang beitehistorikk, bl.a. som seter. Forøvrig antas den estetiske effekten av skjøtselstiltak å ha interesse for brukerne av hytta. Det vil gi en bedre romfølelse når man er på hytta, og et bedre innsyn når man kommer gående på stien til hytta.

Jordbruhytta og stallen fra www.norgebilder.no, med avgrensning av to alternativer for skjøtselsareal, alt. 1 og 2 (se nedenfor).

Det skisseres to alternativer for skjøtsel, som innebærer litt ulikt ambisjonsnivå:

Alternativ 1. Man rydder skog innenfor linje 1 på figuren (i hovedsak det som var slått på undersøkelsestidspunktet), og slår grasnet innenfor dette området i slutten av juli eller i august. Årlig vedlikeholdsrydding av busker utføres i forbindelse med slått.

Alternativ 2. Man rydder skog innenfor linje 2 på figuren (inkluderer område med ungsog som trolig har vært åpent tidligere), og slår lyng/grasnet innenfor dette området i slutten av juli eller i august. Hvor utgangspunktet er lyng, vil gras og urter ta over. Årlig vedlikeholdsrydding av busker utføres i forbindelse med slått.

Trær bør sages ned til jordoverflata for å lette senere slått. Slått bør utføres med kvass redskap, fortrinnsvis ljå. Ryddesag med skarpt blad kan også brukes, men motorljå med sen bør ikke brukes, da det er uheldig for mangfoldet (favoriserer gras). Om eier ønsker tidligere slått, bør dette kunne utføres en ekstra gang på forsommeren i de mest beferdte partiene (innenfor linje 1). Det som slås to ganger vil ikke få like mange karplantearter som det som slås én gang seint, mens en ekstra slått antas å ikke være til ulempe for beitemarkssopp.

Kilder

<http://nasjonalparkstyre.no/Midtre-Nordland/Nyhende/Stallen-ved-Jordbruhytta-er-na-restaurert/>

http://www.bot.no/cabin.php?ca_id=368&fo_id=290

<http://www.norgebilder.no/>

<http://www.ut.no/hytte/3.1464/>

Vedlegg: artslister

Planter

bakkesøte

bjørk

bløkkebær

blåbær

blåkøll

einer

engfrytle

engkvein

engrapp

engsoleie

engsyre

finnskjegg

fjellgulaks

fjellrapp

fugleteig

furu

føllblom

groblad

harerug

hengeaks

hvitkløver

hårfrytle

kjerteløyentrøst

kekling

krypsoleie

myrflol

perlevintergrønn

ryllik

rødsvingel

selje

skavgras

skogsnelle

skogstorkenebb

skrubbær

smyle

småengkall

stormarimjelle

sølvbunke

teiebær

tepperot

tiriltunge

tunrapp

tyrihjel

tyttebær

vanlig arve

Sopp

beiterødspore

brunskrubb

fløyelsrørsopp

kokosriske

kritt vokssopp

lakssopp

silkerødspore

skjeggriske

slank flekkskivesopp

smørsopp

stjernesporet rødspore